



Mirjam
van der Vegt
De laatste
patiënt

Mozaïek | Roman

De laatste patiënt

Mirjam van der Vegt

De laatste patiënt

Tweede druk

UITGEVERIJ MOZAÏEK – ZOETERMEER

Alle personages in deze roman zijn gefingeerd.

Tweede druk 2012

Ontwerp omslag Geert de Koning
Foto omslag Trevillion, Susan Fox
Foto auteur Gert-Jan van der Tuuk
Lay-out en dtp binnenwerk Gerard de Groot

ISBN 978 90 239 9397 1
NUR 301

© 2011 Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden

www.uitgeverijmozaiek.nl
www.mirjamvandervegt.nl

Ik kan nog niet breken
Met dat wat voorbij is
Ik woon in mijn dromen
Nog steeds waar ik was
Ik sta op de grens
Van vroeger en later
En achter mij ligt daar
Een brandende stad

En als ik nu omkijk
Ben ik verloren
Maar iets houdt me tegen
Om verder te gaan
Als ik nu omkijk
Dan blijf ik voor altijd
Gevangen in alles
Wat niet meer bestaat

Stef Bos, 'Lied van Lot' (cd *In een ander licht*)

*Voor mijn vriendin die haar zoontje verloor,
en ter nagedachtenis aan een oude neuroloog
die zijn resterende tijd op aarde aan mij gaf.*

Proloog

Het maakte me niet uit wat de mensen ervan dachten. Het was warm en we waren allebei moe en geïrriteerd door de lange reis. We lagen op het kleed dat ik had meegenomen, en toen hij mijn hand pakte, voelde ik een zucht van verlichting door mijn hele lijf gaan. Alsof ik thuiskwam. En dat terwijl ik hem net nog afgesnauwd had. Zijn hand was tenger en gerimpeld; een hand waarmee hij al duizenden patiënten had onderzocht. Boven ons dreven pluizige wolken en hij wees er één aan.

‘Net onze Jaguar, zie je?’

Dit was natuurlijk absurd: twee zieke mensen in een Jaguar op weg naar België, hun handen verstrengeld als waren het geliefden. Ik zou moeten opstaan, het kleed moeten uitkloppen en een taxi moeten bellen om ons in deze toestand terug te brengen naar huis. Hij zag er zo slecht uit, zo vreselijk vermagerd. Waarom was ik eigenlijk met hem meegegaan? Die vraag had ik mezelf in de auto net voortdurend gesteld. Hij had in diepe slaap onderuitgezakt gelegen, zijn mond iets open. Gelukkig had ik zijn borstkas op en neer zien gaan, anders was ik gestopt om te controleren of hij nog leefde.

‘En daar een gezicht!’

Ik bestudeerde de wolk, maar zag niets.

‘Kijk eens wat beter. Het kan niet zo zijn dat ik als man op leeftijd meer zie dan jij,’ zei hij plagerig.

Ik keek opzij en bestudeerde de groeven in zijn gezicht;

hij had er nog nooit zo oud uitgezien. Misschien voelde hij hoe ik hem gadesloeg, want hij draaide zijn gezicht een kwartslag en keek me recht aan met een intens tevreden blik. ‘Meisje,’ zei hij alleen, maar dat ene woord was voldoende om de zeurende pijn die ik in mijn armen voelde even te vergeten. ‘Kijk!’ Hij greep mijn hand steviger vast en wees met zijn andere arm weer omhoog. Ik zocht in de wattige plukken naar wat hij bedoelde en wenste dat de wolken niet voor de zon zouden schuiven. Binnen in de auto had de airco aangestaan en de warmte buiten verlichtte het prikkelende gevoel in mijn spieren. Zijn vingertoppen streelden de bovenkant van mijn hand. Ik liet het toe, te uitgeput om tegen te sribbelen. Waarom zou ik ook? Want op het moment dat hij mijn hand vastpakte, wist ik ineens glashelder waarom ik bij hem in de auto was gestapt. Natuurlijk, dit was een medische reis om mijn herstel te bevorderen en ik had Erick ermee willen kwetsen. Maar ten diepste ging het daar helemaal niet om. Het was de manier waarop hij me zonder enige schroom opnam. Met zijn ogen beroerde hij mijn binnenste en zo bracht hij me weer tot leven.

‘Waarom mag ik je niet meer schilderen?’ Het klonk meer als een droevige constatering dan als een vraag.

Ik aarzelde. Dit was niet het moment om de waarheid te vertellen. Maar ik snapte zijn droefheid; ik had het schilderen zelf ook gemist. Eerst was het nog ongemakkelijk geweest zo kwetsbaar voor hem te staan, maar met elke penseelstreek leek het of er iets gebeurde. Iets bijzonders. Maar hoe kon je dat uitleggen zonder dat het leek of je met mooie woorden iets verkeerd probeerde goed te praten? Niet dat ik me trouwens iets van de mening van anderen zou aantrekken. Wat wisten zij nu van wat ik meegemaakt had? Van

het verlies dat ik had geleden?

De wolken gleden traag voorbij. Toen ik opzij keek, zag ik dat Aron zijn ogen had gesloten. Verwachtte hij nog steeds een antwoord op mijn vraag? Mijn blik gleed opnieuw naar de hemel. Van Gogh zou zijn schildersezels hier zo opgezet hebben: titaanwit, grijs en aquamarijn zou hij nodig hebben. Ik zocht niet bewust, maar opeens zag ik hem overal. De contouren van Jonas. Mijn Jonas.

‘Kijk, een kind!’

‘Waar?’ zei Aron.

Ik wees, maar kon de vorm nergens meer vinden. Hij was in kleine wolkjes uiteengevallen. Of was het niet meer dan een illusie geweest? Dat kon. Soms zag je iets aan voor waarheid, en bleek het niet meer dan verbeelding te zijn. Er kwam een vrachtauto luid toeterend voorbij. Zou dat zijn omdat we zo dicht naast elkaar lagen? Wat maakte het ook uit? Die man achter het stuur wist niet hoe het zat. Hij zag met het oog, niet met het hart.

‘Hebt u het schilderij weggedaan?’

Hij glimlachte. ‘Ik heb uit mijn herinnering verder geschilderd. Het is af. Maar in het echt ben je mooier.’

Ik voelde me helemaal niet mooi, alleen maar bezweet. ‘Nou...’ protesteerde ik.

‘Soms is de droom mooier dan de werkelijkheid, maar bij jou is de werkelijkheid mooier dan de droom,’ onderbrak hij me. ‘Nee, val me niet in de rede. Je weet dat ik een geoefend oog heb. Ik stel hier de diagnoses.’

Ik wilde hem graag geloven, al was het maar voor dit ene moment. ‘Wie gaat er nu met zijn arts op vakantie?’ mompelde ik. ‘En spreekt u de waarheid of is dit een leugen uit liefde?’

Hij lachte voluit. ‘Je bent onze gesprekken nog niet verge-

ten! Ik ben blij dat je terug bent. Er was nu niemand met wie ik van gedachten kon wisselen. Niemand die mij van replek kon dienen. Niemand naar wie ik even kon kijken om van te genieten.’

Hij had me gemist. Het klonk nog steeds vreemd en ongewoon uit zijn mond, maar omdat dit niet de eerste keer was dat hij het zei, waren het vertrouwde woorden. Als ik niet in zijn leven was, klopte het plaatje niet. Die gedachte was te mooi om tegen in te gaan en ik sloot mijn mond om een volgende tegenwerping geen kans te geven. De waarheid was dat we hier op het gras naast de snelweg stof lagen te happen. Om ons heen reden auto’s af en aan. Er lag vuilnis in het gras en als je goed rook, stonk het naar urine. Maar waarom zou ik dat hardop zeggen? Waarom zouden we elkaar lastigvallen met deze details, terwijl we onder zo’n prachtige open hemel lagen en hij mij net zo had gemist als ik hem?

‘Slapen,’ gebood hij en ik deed mijn ogen dicht. We soesden weg, maar opeens besepte ik dat hij nog helemaal geen antwoord op mijn vraag gegeven had. ‘Waar is het schilderij nu?’

Aron zei niets terug. Hij was in slaap gevallen, zijn oude hand nog steeds om mijn vingers geklemd.

Het eerste consult

Hij

Hij keek hoe ze zich zonder schroom uitkleedde. Alsof ze het al talloze keren eerder had gedaan en het haar niet uitmaakte dat hij geen kamerscherm had. Eerst haar platte schoenen, tegelijkertijd met de kleine witte kousenvoetjes. Daarna ritste ze haar rok open en liet hem langs haar benen naar beneden vallen. Ze hield haar gezicht iets van hem afgewend terwijl ze haar blouse losknoopte. Daaronder droeg ze een wit hemd met dunne bandjes.

‘Dit ook?’

Hij knikte en probeerde niet te staren. Ietwat onwennig stond ze voor hem. Hij schraapte zijn keel. ‘Loop eens heen en weer.’ Ze trok haar schouders iets naar achteren en liep met korte soepele passen door de kamer. Heen en weer.

‘Zo genoeg?’

‘Mmm...’ Hij probeerde op te staan, maar viel terug in zijn stoel.

Ze keek verschrikt. ‘Gaat het wel?’

Hij wuifde haar vraag weg met zijn hand. ‘Nog een keer heen en weer graag.’

Opnieuw deed ze wat haar was opgedragen en dat gaf hem de gelegenheid om zelf uit zijn stoel te komen. Hij pakte zijn stok en leunde er zwaar op. ‘Kom maar voor me staan.’

Ze kwam dichtbij – hij kon haar parfum ruiken, een vleugje zomerbries – en keek hem recht in de ogen. ‘Kunt u het wel goed zien?’

Wat dacht ze wel? Aan zijn ogen mankeerde niets. Helemaal niets. Ze was lang en atletisch. Wel wat mager. Bij haar buik bolde het iets, alsof ze kinderen had gebaard. De borsten in haar bh waren vol. Voller dan bij het lichaam paste.

‘Draait u zich eens om.’ Hij legde zijn hand in haar nek en voelde haar huiveren.

‘Schouders ontspannen,’ gebod hij. Met zijn handen volgde hij haar ruggengraat en weer terug. Hij schrok toen ze haar eigen handen omhoog bracht en zijn handen naar haar schouders leidde. ‘Daar... en daar.’

‘Mmm...’ Hij kreeg het plotseling benauwd. Wat als Rika, de huishoudelijke hulp, nu ineens binnenkwam? Door het raam kon niemand naar binnen kijken, want hij zat op de hoogste verdieping. Alleen de vogels in de boomkruinen waren getuige van dit moment. De laatste keer. Het zou de laatste keer zijn. Daarom mocht er niets fout gaan. Hij wilde dat het een mooie herinnering zou zijn. Voor hem, maar ook voor haar.

‘En? Voelt u iets?’ Ze draaide zich om.

Alsof hij in enkele seconden iets kon voelen. Ze waren allemaal hetzelfde. Ze wierp een inschattende blik op de klok, maar hij zou zich niet haasten. Vandaag niet.

‘Ga daar maar even op de stoel zitten.’

Ze ging zitten en keek hem vragend aan. Hij nam plaats achter zijn bureau – eigenlijk was het gewoon een eettafel – en deed alsof hij wat opschreef. Dat gaf hem de gelegenheid om na te denken over wat er nu zou moeten volgen. Alsof hij dit niet al duizenden malen eerder gedaan had. Maar deze laatste keer moest het net zo zijn als de eerste

keer. Hij glimlachte bij de herinnering aan dat moment. Wat was hij zenuwachtig geweest toen zijn eerste echte patiënt voor hem verscheen! Vooral toen bleek dat ze onder haar kleding bijna hetzelfde ondergoed droeg als dat hij daarvoor nog met zijn toekomstige vrouw in de etalage van de plaatselijke linteriewinkel had bekeken. Hij was niet zo'n persoon die linteriewinkels bezocht, maar Japke had hem meegetroond. 'Voor de huwelijksnacht.' Het was natuurlijk allemaal goed gegaan met die patiënte. Ze had zich op haar gemak gevoeld en hij had niets van zijn onervarenheid laten blijken. Zo zou het nu dus ook gaan.

Hij liep op haar af, al ging dat minder makkelijk dan vroeger. Hij kon beter in zijn stoel blijven zitten, maar dit moest toch gebeuren. Ze was niet voor niets gekomen. Hij knielde voor haar neer en bestudeerde haar voeten. Met zijn vinger ging hij langs haar onderbeen naar boven, tot de knie.

'Dat ziet er goed uit,' mompelde hij.

Ze liet hem begaan, al merkte hij aan haar zachte lach dat ze het vreemd vond.

'Aan de voeten kun je veel aflezen,' verklaarde hij. 'Net als aan de knieën. Ga eens met uw rug naar me toe staan.' Uit haar zicht hees hij zichzelf overeind en bestudeerde onderwijl haar bekken.

'Hebt u kinderen gebaard?' Hij dacht dat hij de vraag netjes had gesteld, maar zag haar verstarren.

'Ik heb het koud,' zei ze afgemeten, 'ik trek mijn kleren weer aan en dan kunnen we praten.'

Hij wachtte op de stoel totdat ze zich had aangekleed.

'Gaat u daar zitten.' Hij wees naar de stoel schuin naast hem. Hij realiseerde zich dat hij haar nog niets te drinken had aangeboden. 'De koffie staat al warm. Wilt u ook een kopje?'

Ze ontدooide wat. ‘Dat maak je niet vaak mee, dat je koffie krijgt. Graag.’

Hij liep naar de keuken en pakte een kopje van het Wedgwoodservies van Japke. Terwijl hij de koffie inschonk, trok er een waas voor zijn ogen. Tranen, daar had hij nu steeds last van. Hij knipperde ze weg en zette een suikerpotje op het dienblad.

‘Gebruikt u melk?’ wilde hij naar de voorkamer roepen, maar nu begaf zijn stem het ook. Dan maar melk in een kannetje. Het kannetje stond achter in de kast en terwijl hij het probeerde te pakken, stootte hij een ander kopje van zijn plaats. Het viel op de bruine, stootvaste vloerbedekking. Heel wat anders dan de marmeren tegels in zijn vorige huis, die hij in Milaan tijdens een werkreis had uitgezocht. Hij had ze in het huis moeten achterlaten, net als dat antieken dressoir dat hij ooit op een veiling aangeschaft had. Zijn favoriete zwartleren leunstoel had hij ook moeten verkopen, want die paste hier in de serviceflat niet door de deur. Toen hij had voorgesteld om het raam uit zijn sponningen te halen om het zitelement door het raam te takelen, werd hij uitgelachen. Zijn gevulde portemonnee had geen indruk gemaakt en de directrice van de serviceflat was duidelijk geweest: ‘Hier heeft iedereen te maken met dezelfde regels. Geen privileges.’ Met Rika, zijn huishoudelijke hulp, had hij het getroffen. Ze bracht brood van zijn favoriete bakker mee en was bereid af en toe te gaan zitten tijdens haar werk, zodat het net leek alsof ze bij hem op visite was. Hij moest opnieuw met zijn ogen knipperen. Wat zou die jonge vrouw wel niet denken? Dit consult duurde meestal een uur, maar zo werden het er wel twee. Toen hij weer naar binnen liep, zag hij dat ze in zijn boeken zat te bladeren. Ze durfde wel! Als ze dat ene boek nog maar niet gezien had.

Het was nog lang niet af.

Hij zette het dienblad op tafel neer en zag dat het bewuste exemplaar nog op de hoek van de tafel lag, net als eerst.

Ze nam geen melk. En ook geen suiker. Hij was de koekjes vergeten, maar dat moest zo maar even.

Nadat hij de eerste slok had genomen – de koffie was toch niet te sterk? – schraapte hij zijn keel.

‘Misschien kunnen we verdergaan waar we gebleven waren.’

‘Nee, ik heb geen kinderen,’ zei ze zacht, ‘dat is het niet.’

Die mogelijkheid moest dus afgestreept worden, al was het misschien niet voor niets dat ze toch op zijn eerdere vraag terugkwam. Hij pakte een schrijfblok van de hoek van de tafel en vouwde het open. Eerst schreef hij haar naam op. *Ava ter Voorde*. En daaronder: *Geen kinderen*.

‘Vertelt u eens,’ zei hij met zijn pen in de aanslag, ‘wat zijn uw klachten dan precies?’

Zij

Er werden acht consulten vergoed, had de vrouw aan de andere kant van de lijn gezegd. Mits hij was aangesloten bij de Nederlandse Artsenvereniging. Als ik dat een jaar geleden te horen had gekregen, was het goed geweest voor een glimlach. Acht spreekuren; dat moest meer dan voldoende zijn. Maar nu kon er geen lachje bij me af. Er werd maar een uur per keer vergoed en extra tijd was voor eigen rekening. De helft van het uur was inmiddels al voorbij en de man, die zich had voorgesteld als Aron Sahne, wist nog niet eens wat ik mankeerde. Ook wist ik nog steeds niet of hij wel was aangesloten bij de Nederlandse Artsenvereniging. Van Erick had ik de opdracht meegekregen om dat eerst uit te zoeken. ‘Voordat er weer een gepeperde rekening op de deurmat ligt.’ Het leek me een ongepaste vraag zo direct aan het begin, maar om een ruzie met Erick te voorkomen had ik er bij binnenkomst direct naar gevraagd. Hij was er niet diep op ingegaan: ‘Vergoedingen? Daar komen we samen wel uit.’

‘Bent u dan lid van de Nederlandse Artsenvereniging?’ had ik nog een keer gevraagd.

‘Ik houd mijn vakkennis goed bij, mevrouw. Ik hoop niet dat ze mij uit hun bestand hebben gewist.’

Daarna had hij mijn jas aangenomen en kon ik niet meer terug. Hij was ijverig aan het schrijven in dat grote witte notitieblok voor hem. Ik had hem helemaal niet gevraagd hoeveel hij per uur kostte.

Hij schreef met een vulpen in zwierige letters. *Ava ter Voorde*. En: *Geen kinderen*. Dat had ik inderdaad gezegd. Ik staarde naar de letters. Hij vroeg me te beschrijven wat ik mankeerde. Van begin tot eind.

‘Hoofdpijn. Ik heb continu hoofdpijn,’ begon ik. ‘Mijn nek zit vast, mijn rug. Het straalt uit naar mijn armen en benen. Ik kan mijn werk niet meer doen.’ Ik zei er niet direct bij dat ik sinds kort dacht aan kanker. Iemand bij ons uit de straat had een paar maanden geleden ook opeens hevige rugpijn gekregen. Een maand later was ze dood en vonden ze de kanker verspreid door haar hele lijf.

‘Ho, ho,’ onderbrak hij me. ‘Laten we bij het begin beginnen.’ Met langzame letters schreef hij: *Klachten: Hoofdpijn*. Onder *Hoofdpijn* zette hij een streep. ‘Laten we nu eens vaststellen waaruit die hoofdpijn bestaat. Waar hebt u precies pijn?’

Ik wees naar mijn achterhoofd en gleeed met mijn vinger langs mijn nek. ‘Het straalt uit naar mijn nek en mijn rug. En naar mijn benen. Ik heb uitval in mijn benen en soms ook in mijn armen.’

‘Ja,’ zei hij vriendelijk, ‘maar ik wil u echt vragen bij uw hoofd te blijven. Wat voelt u daar precies?’

Ik keek op de klok. ‘Het voelt zwaar, pijnlijk. Alsof er een koude, zware doek op mijn hoofd ligt.’

Hij schreef het allemaal op, in gelijkmatige letters.

‘Hebt u enig idee wat het kan zijn?’

Hij staarde naar wat hij net zelf had opgeschreven. ‘Een koud gevoel,’ mompelde hij. ‘Kunt u dat koude gevoel eens nader omschrijven?’

Ja, dat kon ik best. Het leek of het gebonk in mijn hoofd met iedere minuut erger werd. ‘Het voelt bevroren aan. Met tussenpozen. Alsof iemand met een ijshamer op mijn hoofd

slaat. Maar soms voelt het ook warm aan.'

Soms ook warm, schreef hij. 'Mmm...' Hij staaarde weer naar het papier. 'Zou u het kunnen omschrijven als tintelingen?'

'Misschien,' aarzelde ik. 'Maar het gaat om de uitval in mijn armen en benen. Daarom ben ik hier.'

'Juist, ja.' *Tintelingen*, schreef hij. Daarna stond hij op uit zijn stoel en schuifelde naar de hoek van de kamer. Hij rommelde wat in een doosje en haalde een witte ganzenveer tevoorschijn.

'Gaat u eens staan,' zei hij.

Ik deed wat hij zei en hij streek met het veertje over de achterkant van mijn nek. Als ik wist hoeveel hij per uur kostte en dat het vergoed werd door de verzekering, zou ik gelachen hebben.

'Wat voelt u nu?'

'Het kriebelt,' zei ik.

'Tintelt het?'

'Ja.' Nu was hij hopelijk tevreden en konden we verder.

'Als u het zeker weet, kunnen we weer een mogelijkheid afstrepn.' Hij knikte tevreden en ging weer zitten. 'Nu we uw nek gehad hebben, kunnen we door naar uw schouders. Wat voelt u daar?' *Schouders*, schreef hij, met een dikke streep eronder.

'Ook tintelingen.'

'Nee, beschrijf het uitgebreid.'

Waar was de uitgang? Ik had niet moeten komen. Ik was hier niet voor bezigheidstherapie.

'Vorige week heb ik ook een arts bezocht. Hij was in vijf minuten met mij klaar. Hij dacht dat ik het carpaal tunnel-syndroom had.'

'Aha, hoe heette die arts?'

Ik diepte een blaadje op uit mijn tas en gaf het hem.

‘Arthur van der Lans, neuroloog,’ las hij. Hij pakte een dik boek van de tafel en begon erin te bladeren. ‘Laten we eens kijken of deze jongeman bij het Nederlands Artsen-genootschap is aangesloten.’ Hij bladerde en bladerde. ‘Wat zijn die letters klein. Ik moet even mijn loep erbij pakken.’

Toen hij weer opstond en wegliep, waren de wijzers van de klok alweer tien minuten verder. Ik moest zorgen dat ik hier zo gauw mogelijk wegkwam. Ik zou mijn jas pakken en weggaan. De vriend van Erick die me deze neuroloog had aangeraden, zou wel niet hebben geweten dat de man al zo ver heen was. Ik stond op, liep naar de hal en zocht naar mijn jas.

Ineens stond hij voor me. ‘Zoekt u het toilet?’ Hij pakte me bij de arm. ‘Hier is het. Ondertussen schenk ik nog een kop koffie in.’ Hij duwde me de ruimte in en sloot de deur achter me. Op de tast zocht ik naar het lichtknopje. Het licht floepte aan en ik ging op de wc-bril zitten. Het toilet had bruine tegeltjes, overal waar ik keek. Bij het plafond waren vochtplekken te zien. Aan de muur hing een ingelijst diploma. Toen ik beter keek, zag ik dat het een oorkonde was. Een oorkonde voor dertig jaar trouwe dienst aan het ziekenhuis. Hoofd neurologie aan het Erasmus Medisch Centrum.

Voor de vorm trok ik door en stond daarna besluiteloos in de gang.

‘De naam Arthur van der Lans staat niet in het boek,’ riep hij vanuit de kamer. ‘Was het een jonge arts?’

‘Een groentje,’ schamperde ik, terwijl ik de kamer weer binnenging. ‘Binnen vijf minuten had hij de diagnose gesteld. En ik weet zeker dat ik dat niet heb.’ Mede daarom zit ik nu bij u in deze serviceflat, wilde ik eraan toevoegen,

omdat u de enige bent die geen maandenlange wachtlijst heeft. Niets en niemand anders lijkt me te kunnen helpen, dus daarom ben ik zo gek dat ik me door zo'n oude man laat bekloppen en bevragen. Ik hield mijn mond.

‘Misschien was het een arts-assistent,’ opperde hij. *Arthur van der Lans*, schreef hij op. En: *Carpaal tunnelsyndroom*. En: *Volgens patiënt niet juist*.

‘Laten we eerst eens kijken wat de symptomen van CTS zijn en daarna kijken we of het klopt met uw symptomen.’

Ik knikte. Eindelijk kwamen we ergens.

Opeens schudde hij zijn hoofd. ‘Ik laat me helemaal door u van de wijs brengen. We waren bezig met uw schouders, en daar gaan we verder.’ Hij streepte de woorden vanaf Arthur door en pakte een nieuw vel, waarboven hij opnieuw *Schouders* schreef.

‘Hoeveel rekt u eigenlijk per uur?’ Ik vroeg het vooral voor Erick en het kwam er wat plompverloren uit.

Hij leek niet verbaasd door de vraag en er verscheen een twinkeling in zijn ogen. ‘In mijn goede dagen honderdtachtig euro, maar voor u doe ik het voor minder. U bent namelijk een heel speciaal geval. Uniek. Maakt u zich dus geen zorgen, daar komen we wel uit.’

Wat dacht hij wel? Honderdtachtig euro per uur?

‘Uw schouders?’ herhaalde hij geduldig, met zijn pen al op het papier. ‘Vertelt u eens over uw schouders.’

‘Je bent laat,’ zei Erick toen ik thuiskwam. ‘Ik heb net een magnetronmaaltijd op.’

Ik negeerde de beschuldigende klank in zijn stem en liep naar de keuken. Het rook naar zalm en het bakje van de magnetronmaaltijd stond leeg op het aanrecht.

Erick kwam me achternalopen. ‘Ik heb niets voor je overgelaten. Ik ging ervan uit dat je in de stad wel iets zou eten.’

Ik trok de laden van de vriezer open en pakte een pizza.

Erick bleef staan. ‘Hoeveel kostte hij?’

‘Honderdtachtig euro per uur,’ zei ik zo neutraal mogelijk.

‘Daar ga je dus niet weer heen!’

‘Het was op advies van een van jouw vrienden,’ bracht ik hem in herinnering.

‘Ik zal Vincent zeggen dat hij zijn advies voortaan beter voor zich kan houden,’ mompelde hij. ‘Je bent trouwens veel langer dan een uur weggeweest. Waar heb je al die tijd gezeten?’

‘Bij hem. Het duurde bijna drie uur.’

‘Drie uur! Wie gaat die rekening betalen?’

‘Hij heeft me helemaal doorgelicht,’ verdedigde ik dokter Sahne. ‘Er is nog nooit een arts geweest die zo veel tijd voor me genomen heeft.’

‘En?’ Hij wachtte het antwoord niet af. Alsof hij lang geleden al had besloten dat er voor mijn kwalen geen remedie was. ‘Ik neem aan dat je hebt gezegd dat je niet akkoord gaat? Dit is echt ver boven de gangbare tarieven.’

‘Hij is voormalig hoofd van het Erasmus Medisch Centrum,’ begon ik.

‘En nu is hij een oude man die er lol aan beleeft om ontklede dames door zijn appartement te zien paraderen,’ onderbrak hij me.

‘Erick!’

‘Of niet dan?’

Ik smiet de pizza in de oven, duwde de deur dicht en stelde de tijd veel te snel in, zodat de wekker op een uur kwam te staan.

‘Nou?’ Hij had geen geduld en begon zelf aan het knopje te draaien.

Ik duwde hem weg. ‘Laat me. Ik kan prima voor mezelf zorgen.’

‘O, ja?’

‘Je hebt gelijk,’ beet ik hem toe. ‘Ik moest me helemaal uitkleden en een paar keer heen en weer lopen. Hij heeft aan me gezeten. Met zijn vingers langs mijn ruggengraat.’

Erick verstrakte. ‘Tjonge, hoe voelde dat om eindelijk weer door een man aangeraakt te worden?’

‘Hij deed het subtiel. Heel subtiel.’ Ik probeerde mijn stem in bedwang te houden.

‘Aha.’ Met één stap was hij naast me. ‘Dat werkt dus. Subtiel zijn.’ Met zijn vingers greep hij hard in mijn nek. ‘Zin in een massage?’

‘Erick!’

Hij liet me los. ‘Nu moet ik zeker sorry zeggen?’

‘Nee.’ Ik zuchtte. ‘Het spijt me. Het spijt me dat ik je niet kan geven wat je nodig hebt.’

‘Je hoeft me niet zo hulpeloos aan te kijken. Alsof jij er niets aan kunt doen. Je bent zelf apart gaan liggen.’

Daar had hij gelijk in. De uitval in mijn spieren was gelei-

delijk gekomen en in het begin had Erick de kramp, die 's nachts opkwam, vakkundig weggemasseerd. Toen hij me op meer plekken had willen aanraken, was ik uit bed gestapt en in de andere kamer gaan liggen. Hij snurkte, ik had overal pijn en moest de volgende dag weer aan het werk. Hij had het met tegenzin geaccepteerd. Na een week vroeg hij me terug te komen bij hem in bed. 'Dit is een belachelijke situatie. Met ons huwelijk is toch niets mis?' Maar waar hij met woorden zakelijk gezien veel succes had, was hij bij mij niet ver gekomen. In het begin draaide ik de deur zelfs op slot uit angst dat Erick zou binnenkomen. Bij die ontdekking was hij woest geweest. 'Je denkt toch zeker niet dat ik me aan je ga opdringen?' had hij geschreeuwd. 'Zo zielig ben ik niet, hoor! Maak je geen zorgen, ik zet geen stap meer in die kamer. Het is jouw hol. Jouw mortuarium. Zo lang je maar afblijft van de rest van het huis. Ik leef hier ook nog.'

Hij beende nu door de keuken, opende met een zwaai de koelkastdeur en greep een fles witte wijn. Hij trok de kurk van de fles en nam een slok. Dat was niets voor hem; er moesten altijd twee glazen op tafel komen. Wijn schonk je netjes in en dronk je niet alleen, was zijn motto.

'Ik wil ook dat het over gaat, daarom bezoek ik deze arts,' kwam ik hem tegemoet.

Hij gooide de koelkastdeur weer dicht en keek demonstratief op zijn horloge. 'Laat me raden. Je werkt je pizza naar binnen en gaat dan naar je kamer.'

'Je had voor mij kunnen koken. We hadden samen kunnen eten.' Ik wees naar het lege bakje op het aanrecht.

'Alsof dat iets zou helpen.'

'Hij werkt aan een diagnose,' verweerde ik me. 'Volgende week hoor ik meer.'

‘Je wilt toch niet zeggen dat je daar weer langsgaat?’ Hij ging de keuken uit en liep naar de voordeur. ‘Voor dat bedrag kan ik drie keer naar de hoeren!’ slingerde hij de gang in, voordat hij de deur opende en hem met een klap achter zich dichtsliep.

Ik ademde in. En uit. Nu Erick toch de deur uit was, kon ik net zo goed eerst even naar boven. Ik trok het kastje naast de oven open en voelde helemaal achterin. Daar lagen de melkzakjes voor me klaar, net als op alle andere dagen. Ik deed het al anderhalf jaar en Erick had nog nooit iets gemerkt – of hij deed alsof. Op de kleine kamer waar ik tegenwoordig sliep, had ik een vrieskast neergezet met een groot kleed erover. Daar bewaarde ik mijn voorraad. Mijn borsten voelden zwaar aan; ik had gedacht dat ik eerder thuis zou zijn.

Nadat ik de oven op de laagste stand had gezet, liep ik naar boven. Ik installeerde me met wat kussens om me heen op het eenpersoonsbed. Geroutineerd schoof ik mijn bh opzij en drukte de zuignap op mijn tepel. Na twee knijpende bewegingen in het pompje begon de melk te stromen. Kleine stroompjes van leven vulden het zakje dat ik aan de pomp bevestigd had. In het begin had ik flessen gebruikt, maar die namen te veel plaats in de vriezer. In een blad las ik over speciale zakjes die minder ruimte innamen. Ik had ze via internet besteld, steeds opnieuw. Toen ik weer aan het werk was gegaan, liep de hoeveelheid melk terug, maar het was voldoende gebleven om elke ochtend en avond door te gaan. Mijn hand deed zeer van het knijpen in de pomp en ik wisselde van borst. Een minuut met links, een minuut met rechts. De melk stroomde nog steeds. Het was veel deze keer. Met mijn rechterhand bediende ik de pomp en met mijn linkerhand masseerde ik mijn nek. De oefeningen

van de fysiotherapeute hielpen allang niet meer. Na de beschrijving van de pijn in mijn schouders was de neuroloog vanmiddag langzaam omlaag gegaan. Mijn armen, mijn handen, mijn bekken, mijn benen en mijn voeten. Zorgvuldig had hij alle klachten op papier gezet. Af en toe had hij zijn wenkbrauwen gefronst en iets gemompeld, iets doorgestreept en was opnieuw begonnen. Daarna had ik alleen mijn blouse opnieuw moeten uittrekken en had hij met een hamertje op mijn schouders getikt. Alles leek normaal. Misschien was dat de reden dat ik was blijven zitten. Een vriendin, die werkte in de zorg, dacht aan fybromyalgie, mijn fysiotherapeute had het over het vermoeidheidssyndroom, de psychiater stelde een assertiviteitstraining voor en volgens de bedrijfsarts paste mijn persoonlijkheid niet bij de taak die ik vervulde. De jonge neuroloog in het ziekenhuis had vervolgens uitsluitel moeten geven. Na vijf minuten wist hij het zeker; ik had CTS, een vernauwing in mijn bloedvaten waaraan ik geopereerd zou kunnen worden. ‘Onzin, zo’n operatie,’ had mijn schoonvader gereageerd. Homeopathie, daar zwoer hij bij. Hij kende een bevriende homeopaat, maar die had voorlopig geen tijd. De arts uit het ziekenhuis had ook nog weer gebeld. Na overleg wilden ze een elektrische meting doen; de wachttijd daarvoor was een halfjaar.

’s Avonds was er een kaartje van een of andere dr. Eldon in de brievenbus gegooid. *Voor al uw problemen. Geneeskrachtige en helende gaven. Spreekt vloeiend Nederlands en Arabisch. Bij geen gehoor, spreek uw probleem dan in. Direct resultaat gegarandeerd.* Erick had het op mijn bureau gelegd, ik nam aan voor de grap. Bijna was ik in de verleiding gekomen die voicemail in te spreken. Geen wachtlijsten van maanden, maar direct resultaat; daar was ik naar op zoek.

Ruim 70 cc had ik nu. Ik zou kunnen stoppen.

Na het complete onderzoek was de oude man vanmiddag naar een aangrenzende kamer gelopen. Ik had hem niet durven volgen. Tien minuten later – ik had het bijgehouden op de klok – was hij de kamer weer binnengekomen met een gewichtig uitzierend boek.

‘Hoe zal ik het eens zeggen?’ was hij begonnen.

Kanker, had ik meteen gedacht. Het was kanker in een vergevorderd stadium en ik had niet lang meer te leven. Ik had gewacht op die verlossende woorden.

‘U hebt het Ava ter Voorde-syndroom,’ had hij stellig gezegd.

Ik had hem vragend aangekeken en zijn antwoord veront-rustte me nog steeds. ‘U bent een volstrekt uniek geval. U lijkt me volkomen gezond.’

Ava ter Voorde is ziek. Sinds ze haar eniggeboren zoon verloor, lijkt het leven een grote donkere tunnel en komt ze letterlijk geen stap meer vooruit. Na een lange medische zoektocht, waarin ze van het kastje naar de muur wordt gestuurd, dient een laatste mogelijkheid zich aan. Aron Sahne, een neuroloog op leeftijd, is bereid haar te behandelen. Er ontstaat een bijzondere relatie tussen hem en Ava, een verhouding die grensoverschrijdend lijkt.

Aron wekt Ava met penseelstreken tot leven en daagt haar uit om vooruit te kijken. Net als ze besluit om de waarheid niet langer te ontlopen, zadelt Aron haar op met een nieuw dilemma.

‘Ik ben diep onder de indruk van dit verhaal!’ – Joost Goedhart, boekhandelaar

‘Het verhaal leest als een trein en boeit tot het eind. Een aanrader!’ – Marlies Medema, *Eva*

‘Een en al herkenning en erkenning. Wat een boek!’ – Een moeder die haar kind verloor

www.uitgeverijmozaiek.nl
www.mirjamvandervegt.nl

ISBN 978 90 239 9397 1 | NUR 301



9 789023 993971